

Hind 5 senti.

kaupmeeste keskkonduse

TEATAJA.

Ilmub järviduse järgi.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Estonia puiestee 15—3.

Nr. 1. Teisipäeval, 21. veebruaril 1933. a. 1 a.

E. GÜNTHER

Tallinn, Tartu, Viljandi.

Värvid

ja rohukaubad.

Müük suurel ja
väikesel arvul.

J. Kree

Tallinn, Saiakang nr 5.

Soovitab soodsate hindadega:

kubatalud ja oarsket puubilia,

maitsaineid, veele ja likööre

Müük suurel ja väiksel arvul.

Suures valikus daamide ja härrade

**valmisriideid,
mööbliriiet, gobe-
lääni ja damasti**

soovitab soodsate hindadega

M. Josselov,

Tallinn, Kesklinna täht nr 6.

Wõnnu täht nr 10.

Kaupmeeste Keskkonduse

TEATAJA.

Ilmub tarviduse järgi.

Redaktsioon ja talitus: Tallinn, Estonia puiestee 15—3.

Nr. 1. Teisipäeval, 21. veebruaril 1933. a. I a.

Mida taotleb Ü. Kaupmeeste keskkondus.

Iseseisva majanduse arenemisega iseseisvas riigis saab järjest tähtsamaks üksikute kutsealade organiseerimine ühiskondliku elu suuremate probleemide lahendamiseks. Mida paremini on korraldatud rahvamajanduse üksikud harud, seda tagajärjekamalt funktsioneerib kogu rahvamajanduse aparaat.

Ka kaupmeeskonnal on tähta rahvamajanduse praeguse arengu raamides suur ülesanne. Kaupmees on paratamatuks teguriks valmistaja ja tarvitaja vahel, tema kaudu käib varade jaotus. Ilma jaotuseta ei saa olla kaupade tarvitamist, ilma tarvitamiseta ei ole mõtet tootmist. Järgelikult ei saa praegusaja majandus läbi ilma kaupmeheta.

Kuid ka praegusaja kaupmehel üksikult on raske tulla toime oma ülesannetega. Majanduselu keerdkäigud veeretavad sageli ette raskusi, kus on tarvis organiseeritud jõudu nende võitmiseks. Samuti on vaja kogu kaubandusprotsessi viljakaks arenemiseks koondada selle ala tegelasi, ei ühiselt arutada läbi põlevaid päevaküsimusi ja astuda samme, mis tuleks kasuks kaupmeestele enestele kui ka kogu rahvamajandusele. Kaupmeeste seltsid on kaupmeestele sama vajalised kui kaupmees ise kogü rahvale.

Kolme aasta eest asutatud Ü. Kaupmeeste Keskkondus on üks esimesi organisatsioone, kelle ülesandeks on kaupmeeste koondamine üleriiklises ulatuses. Selle organiseerimistöö juures on Kaupmeeste Keskkondus juba algusest peale seadinud vääramatuks põhimõtteks, et kaupmeeste kutseühinguisse kuulugu ainult tegelikud kaupmehed ja kaubanduse alal tegutsevad ettevõtted, mitte mingil tingimusel teiste majandusalade esindajad. Sellekohane nõue on selgesti väljendatud Kaupmeeste Keskkonduse põhikirjas, kus § 6. lausub: — seltsi liikmeteks võivad olla Eesti Vabariigi täisealised kodanikud, kellel võetud oma nimele äritunnistus kaubanduslikuks ettevõtteks. Kaubanduse alal tegutsevaist aktsiaseltsidest ja ühingutest võib liikmeks olla ainult üks osanikkudest.

Seda kindla kutseorganisatsiooni joont on Kaupmeeste Keskkoondus senini vankumatult pidanud. On olnud juhtumeid, kus äri edasiandmise puhul ~~uhatusliige~~ on loetud otsekohese seltsi tegevliikmest lahkunuks ja teda võib alles siis uuesti võtta vastu, kui ta on omandanud uuesti äri. Sellise kontrolliga on alati kindlustatud, et kui Kaupmeeste Keskkoondus astub välja kaupmeeste nimel, siis seal ka tõesti kaupmehed ise räägivad oma huvide eest. Kõigi kaupmeesteseltside nime kandvate organisatsioonide kohta ei või kahjuks seda mitte kinnitada.

Kaupmeeste Keskkoonduse kaugemaks sihiks on kaupmeeskonna organiseerimine sellisel määral, et Eesti kaubandus kord võiks esineda oma avalikõigusliku organisatsiooniga. Kaupmeeste kutseellu puutuvaid küsimusi koguneb tänapäeval nii tohutu hulk, et paratamatult nad nõuavad oma lahendamiseks iseseisvat korraldust. Ei saa neid küsimusi ühendada ei tööstuse ega käsitöö küsimustega, olgugi et nad kõik on majanduslikud küsimused, samuti kui näiteks silmaarst ei saa sooritada haavaarsti ülesandeid, olgugi et nad mõlemad on arstid. Kaupmeeste kutseesindusena näeb Kaupmeeste Keskkoondus iseseisvat kaubanduskoda. Praegune kaubandus-tööstuskoda ja nende mõlemate alade praegune ühendamine mehaaniliselt ühise katuse alla ei tule sisult kaubandusele mitte kasuks ja majanduslikult on sellele ainult kahjulik. Kui kaupmeeskond on leidnud tunnustuse iseseisva majandustegurina, siis ei saa tajätta oma kutselist esindust teiste alade hooldamisele.

Iseseisvas kaubanduskojas leiaks lahendust kõik kaubandusse puutuvad erialalised küsimused ja saaks viljakamalt arendada ka kaupmeeskonna üldhuvide kaitset avalikõiguslikul pinnal. Praegusel majandussõja ajajärgul, kus kaubanduse küsimused on juba riigivalitsustele valusamaid probleeme, võiks kaupmeeste-üldine organisatsioon olla suureks abiks nii välis kui sisekaubanduse korraldamisel ja kaupmeeste erihuvide kaitse võiks olla korraldatud õiglasemalt kui senini. Seega oleks saavutatud kaubanduse kui vajalise rahvamajanduse haru kindlakujuline areng, mis oleks omakorda kasuks kogu riigile, rahvale ja tema majandusele.

Seda taotleb Ü. Kaupmeeste Keskkoondus ja selles paremas äratundmises on juba nii suurel arvul iseseisvaid kaupmehi koondunud Keskkoonduse ümber.

Ü. Kaupmeeste Keskkoonduse juhatus
asub Tallinnas, Harju linn. nr. 19.

Tuletõrje klubi ruumides.

TELEFONID JA ADRESSID:

esimees M. Kabal 444-01 V. Karja 7.

sekretär J. Tiilmann 444-60 Harju 38.

laekur J. Freibach 445-20 V. Karja 8.

Ü. Kaupmeeste Keskkoonduse ja Ü. Kaupmeeste Seltside Keskliidu vahelkordade põhjalik selgitamine eemalolijatele.

Mida kõnelevad dokumendid.

6. mail 1932. a. majandusministeeriumis peetud kaupmeeste ja töösturite koosolekul, kus päevakorras oli kaubaturu jaotus ja väljamüügihindade korraldamine, tõi Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Keskliidu esimees hra Simm ette väiteid, millised tösioludele ei vasta ja milliste välimiseks Üleriiklik Kaupmeeste Keskkoondus 20. mail samal aastal esitas majandusministeeriumi kaubanduse osakonnale alljärgneva märgukirja:

6. mail s. a. peetud majandusministeeriumis, kaubandus osakonna direktori algatusel kaupmeeste ja töösturite koosolek, kus päevakorras kaubaturu jaotus ja väljamüügi hindade korraldamine, millest osa võtnud: A.-S. Kilgas, A.-S. Rauaniit, A.-S. Tekla, A.-S. Besprosvanie jne. ja kaupmeeste esijatena: pudu- ja moekauba alal teguisevad kaupmehed.

Nagu asjaosalised tõendavad, võtnud sellest koosolekust Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Keskliidu esitajana osa hra Simm (Liidu esimees) ja lühidalt, üksikasju seletamata avaldanud, et Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Kesklit töösturitega omavahel põhimõtteliselt peaküsimustes kokku on leppinud, ainult endetailis mõned väikesed küsimused tahavad veel lahendada. Sarnase avalduse tagajärg oli see, et koosolek ilma pikema arutusega lõpetati. Nagu siinjuures olevatest protokollide ära kirjadest näha, ei vasta see tõele. Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Keskliidu esitajad on küll kaubandus-tööstuskoja vahetalituses töösturi-

tega kolmel koosolekul läbirääkimisi pidanud, kus kaupmehed töösturitele etteheiteid teinud oma endetail äride avamise ja ladust üksikmüügi asjus, missuguseid töösturid vastu vaieldes püüdsid tagasi lükata. Sarnaseid läbirääkimisi ei võinuks kokkuleppeks pidada ning sellepärast on enneaegne seletada, et asi oma vahel põhimõttelikult lahendatud on.

Üleriiklise Kaupmeeste Keskliidu esindaja sellesisuline väljaastumine ja opereerimine mitteõigete andmetega ministeeriumides ei ole erapooletu ja viib valitsusasutused eksiteele, mille vastu meie protesti avaldame.

Ü. Kaupmeeste Keskkoondus palub majandusministeeriumi algatud tööd jätkata ja asjaosalisteks kutsuda kõiki kaupmeeste seltside esitajaid.

Esimees: (allkiri)

Sekretär: (allkiri)

Belolev märgukiri majandusministeeriumile on Keskkoonduse poolt esitatud kaubandus-tööstuskojast saadud protokollide ära kirjade põhjal, milliseid tehniliselt raske on trükkis avaldada ja milliseid on ka kaupmeeste organisatsioonidele tutvumiseks saadetud. Praegu on need ära kirjad toimetuses hoiful, kus iga asjasthuvitatu neid näha võib.

Siis ilmus Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Keskliidu tolleagueses häälekandjas „Uus Eesti“ nr. 21 29. mail 1932. a. alljärgnev kirjutus:

Ü. K. Seltside Keskkliidule tungitakse põhjendamatult kallale.

Kallaletungijaks hra Kabala keskkoondu.

4. mail s. a. saabus Ü. K. S. Keskkliidu juhatusele nr. 6024 k. all majandusministeeriumist järgmine kiri:

„Palume Teid või Teie esindajat ilmuda reedel 6-dal skp. kell 18 majandusministeeriumi nõupidamisele.

Päevakorras on riide- ja pudukauba-turu korraldamise küsimus.“

Allkiri

Selle nõupidamise puhul, mis mõõdus asjalikult ja oma eeskava piirides, on hra Kabala keskkoondu esitanud majandusministeeriumile protestmärgukirja, mis algab järgmiselt: 6. mail s. a. peetud majandusministeeriumis, kaubandusosakonna direktori algatusel kaupmeeste ja töösturite koosolek, kus päevakorras kaubaturu ja otus ja väljamüügi hindade korraldamine jne. (meie sõrendus).

Edasi järgnevad kallaletungid Keskkliidu esindaja suunas, süüdistades viimast ebaõigete andmetega opereerimises.

Nagu ülaltoodud keskkoondu märgukirja algusest näha, ei ole ebaõigete andmetega opereerimine mitte Ü. K. S. Keskkliidu pool, vaid mujal. Keskkoondu püüab igal viisil diskrediteerida Keskkliidu tegevust, isegi kas või valimata abinõudega.

Peab tõsiselt kahtsema, et praegusel raskel ajal kaupmeeste seas leidub isikuid, kes väljas ainult lõhkumise eesmärgiga. Need on tüübid, kellel on „talent“ küll lõhkuda, kunagi aga mitte üles ehitada.

On endastmõistetav, et Keskkliidu andmed avaldatud majandusministeeriumis nõupidamisel, vastasid tõele. Kes vastupidist tahab tõendada, opereerib ise ebaõigete and-

metega. Keskkoondu juhatus, saates Keskkliidule ärakirja majandusministeeriumile esitatud „protestist“, jätab aga Keskkliidule targu saatmata protokollide ärakirje, millele protest tahab „baseeruda“, nii et Keskkliit ei või teada, mis sugustest protokollidest ja „andmetest“ on jutt.

Edasi on hra Kabala protestis mingisugune absurdus. Seal öeldakse muu seas sõnasõnalt järgmist: „Sarnase avalduse (Keskkliidu esindaja poolt, meie märkus) tagajärg oli see — et koosolek ilma pikemate arutusteta lõpetati. Nagu siin juures olevatest protokollide ärakirjadest näha, ei vasta see tõele.“

Huvitav oleks teada, mis ei vasta tõele? Koosolek kestis ligi poolteist tundi, päevakorrapunkti arutati asjalikult läbi ja sõna võeti rohkesti nii kaupmeeste kui ka töösturite esindajate poolt, esimeses seas oli ka üks keskkoondu liigetest. Keskkliidu esindaja palus muu seas koosolekul majandusministeeriumi toetust kokkuleppe elluviimiseks nende ettevõtete suhtes, kes püüavad kokkuleppest kõrvale hoida.

Selle peale saatis Ü. Kaupmeeste Keskkoondu 1. juunil 1932. a. Keskkliidu häälekandja „Uus Eesti“ toimetusele alljärgneva kirja, mis selles lehes 19. juunil ilmus:

Ä r a k i r i

Lugupeetud

„Uus Eesti“ toimetusele.

Teie lugupeetud lehes ilmus kirjatükk 29. V. 1932 a. „Ü. Kaupmeeste Seltside Keskkliidule tungitakse põhjendamatult kallale“, mis Ü. Kaupmeeste Keskkoondu tegevust riivab ja tööoludele vastukäivaid andmeid sisaldab, mispärast palume alljärgnevalele ridale lahkesti ruumi anda nende õjendamiseks, lugedes ebasünda ja valimata väljendusviisi peale vastamise üleliigseks.

Ü. Kaupmeeste Keskkoondu

juhatus tõrjub kategooriliselt tagasi etteheited, nagu oleks majandusministeeriumile esitatud märgukirjas leidunud andmeid, millised tööoludele ei vasta. Need andmed on saadud kaubandus-tööstuskoja protokollidest, mis kinnitab, et need õiged on.

Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS ei ole hra Kabala keskkoonduS, nagu seda kirjutise pealkirjas tituleeritakse, vaid iseseisvalt tegutsevate ja mõttejate äriomanikkude rohkelikmeline organisatsioon, kus asjaajamine sünnib enamuse soovi ja huvide kohaselt, kus juhatus ja keskkoonduS liikmete vahel täieline üksmeel valitseb.

Kõige austusega

Juhatus nimel Abiesimees (allkiri)
Sekretär (allkiri)

Eelolevast peaks nüüd lugejatel arvatavasti küllalt selge olema, kus valitseb tõde ja kus kõverus.

Kuid Üler. Kaupmeeste Seltside Keskkliidu esimees hra Simm ei tahtnud nähtavalt kuidagi sellega leppida, et tõde tema pool ei ole, mille tõenduseks toome ära vann. adv. August Kitzbergi kirja Üler. Kaupmeeste KeskkoonduSule 10. aug. 1932. a.

Ärakiiri.

V. a.

Üleriiklise Kaupmeeste KeskkoonduSule.

20. mail s. a. saatis Ü. K. KeskkoonduS majandusminist. kaubanduse osakonnale märgukirja, kus muu seas seletatakse, et „üleriiklise kaupmeeste seltside keskkliidu esitaja sisuline väljaastumine ja opereerimine mitteõigete andmetega ministeeriumides ei ole erapooletu ja viib valitsusasutused eksiteele, mille vastu meie protesti avaldame.“

Sarnase väljenduse leidis Keskkliidu esindaja härra Simm endale haavava ja laimusaldaava, kuna tema poolt ministeeriumile ettekantud asjaolud vastavad tõele ja baseeruvad kindlatele andmetele, nagu seda hiljem kirjalikult kinnitasid ka töösturid, kelle poole härra Simm pöö-

ras andmete saamiseks. Need kirjalikud tõendused on praegu minu käes.

Härra Simm on minule, kui advokadile, ülesandeks teinud konflikti lahendada ja temale satisfaksiooni muretseda.

Olen asja pikemalt kaalunud ning otsusele jõudnud, et mõlemad kaupmeeste organisatsioonid tegelikult püüavad ühele ja samale sihile, mille tõttu vaenukõlvamine on ainult jõudude killustamine selle asemel, et kokku hoida. —

Kuna mina kaupmeeste ja töösturite organisatsioonides tegev olen olnud, siis tahaksin igal juhusel jõude liita. — Panen Teile sellepärast ette kaalumisele võtta küsimus — kas Teie ei oleks nõus konflikti härra Simmiga lahendama kodusel teel, nõnda ütelda, ilma asjale „seaduslikku käiku andmata.“ — Omalt poolt soovitaksin küsimust anda vahekohtu lahendada.

Lootes, et Teile minu seisuohaga ühinete — parem rahu, kui riid.

Suurima lugupidamisega
(allkiri).

Sellele ettepanekule vastuseks saatis Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS juhatus 23. aug. 1932. a. vann. adv. Kitzbergile alljärgneva kirja:

Ärakiiri.

V. a. hr. vann. advokat Kitzberg.

Teie kirja peale 10. augustil s. a. on meil au Teile teatada, et Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS on toimunud Keskkliidu esitaja suhtes kaupmeeskonna huvide kohaselt faktiliste andmete alusel ja sellepärast ei ole põhjust senisest seisu ohast loobuda. Samuti oleks Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS toimunud ka oma liikmete suhtes, kui nende tegevus ei oleks olnud kooskõlas kaupmeeskonna huvidega. Sellepärast ei leia meie vajaliku olevat Teile auväärilt ettepaneku peale läbirääkimisi vahekohtu asjus ette võtta.

Kõige lugupidamisega
Ü. K. K. juhatus Esimees: (allkiri)
Sekretär: (allkiri).

Kas on võimalusi kaupmeeskonna võimsa keskorganisatsiooni loomiseks?

Kus seisab selleks takistus?

Et lähemale jõuda oma eesmärgile ja ühendada kogu Eesti egitsevat kaupmeeskonda ühiseks, suureks ja võimsaks keskorganisatsiooniks, selleks saatis Ü. Kaupmeeste Keskkoonduse juhatus 2. I. 1933. a. Ü. Kaupmeeste seltside Keskkliidule alljärgneva sooviavalduse:

Üleriiklise Kaupmeeste Seltside Keskkliidu juhatusle.

Kaupmeeste ühinemise vajadus on saanud edasilükkamata kiireks tarviduseks. Seda rohkemgi praegusel momendil, kus võimalused võidelda majandusliku surutise vastu ähvardavad kasvada üle üksiku isiku võimaluste.

Ü. Kaupmeeste Keskkoonduus on oma asutamisel peale võtnud oma üldameasjaks vaba ja rippumata kaupmeeskonna organiseerimise. Oma ringkirjas 4. maist 1932. aastast on tema rõhutanud kaupmeeskonna organiseerimise vajadust tihedaks ja võimsaks üleriiklikuks keskkliiduks, sest ainult sel teel näeb ta võimalust kaitseda tõhusalt kaupmeeste kutsehuvisid nii era- kui ka valitsusasutuste ees ja tõsta kaupmeeste kutse-tasapinda. Oma ideaalide teostamist näeb Ü. Kaupmeeste Keskkoonduus kõigi Eesti asuvate kaupmeeste kutseorganisatsioonide ja ühingute ühises keskuses, kes oma seast moodustab tugeva ja võimsa tsentraalorgani, mille ülesandeks oleks iga sammuga piinlik jälgimine, mis asutakse valitsusasutuste poolt majanduskavade elluviimise sihis, tihe koostöö nende asutustega ja ka vajalike sammude astumine kaupmeeskonna kutsehuvide kaitseks.

Käesoleva teadaandega Ü. Kaupmeeste Liidu Juhatusle teatab Ü. Kaupmeeste Keskkoonduus, et ta leiab kõikide kaupmeeste organisatsioonide ühistöö ülitähtsa ja tarviliku olevat, on ka ise nõus kõikide oma jõududega ja parema äratundmise järele sellest ühisest võimsast tööst osa võtma ja lugema Ü. Kaupmeeste Liitu kaupmeeste üleriiklikuks kutseesinduseks, kuid ainult tingimusel, et Ü. Kaupmeeste Liidu põhikirja §§ 24 ja 28 saaksid kiirelt aja- ja otstarbekohaselt ümber töötatud.

Ü. K. Liidu põhikirja § 24. lausub:

„Keskkliidu peakoosolekust võtavad seltsid liikmed osa oma asemikude kaudu, kusjuures liitunud seltsil või organisatsioonil on iga oma 10 liikmearvu peale üks hääl, kuid mitte üle 25. Häälte äraandmiseks on aga õigustatud iga selts ainult ühe asemiku kaudu, kes selleks oma seltsi juhatuse poolt eriliselt volitatud.“

Selles §-is näeb Ü. Kaupmeeste Keskkoonduus nii üksiku kaupmehe kui ka eriti kaupmeeste organisatsiooni saadiku kui esindaja väärtuse alahindamist ja sellega kaupmeeste esindaja seadmist alandavasse seisukorda. Kui Ü. K.-S. Liidu § 24. kohaselt iga 10 kaupmeeste organisatsiooni liiget võivad saata peakoosolekule ühe esindaja, siis ei tohi sellelt kaupmeeste esindajalt võtta ära õigust hääletada kaupmeeskonda puutuvais küsimusis. Kaupmeeste esindajat ei tohi muuta

kaupmeeste elulistemais küsimustes ainult töölisoojendajaks ja kõnelemisemasinaks, saadiku moraalselt enesetunnet ei tohi haavava tema muutmisega lihtsaks pealtvaatajaks nukuks, vaid kaupmeeskonna esindaja on oma volitajate poolt saadetud peakoosolekule tegema tööd, mitte aga kuulama pealt. Saadiku õiguste piiramises näeb Ü. Kaupmeeste Keskkoonud ka saadiku saatja kaupmeeste organisatsiooni alavääristavat hindamist.

Teisest küljest ei saa ükski kaupmeeste organisatsioon saada peakoosolekule kindlate tegevusjuhtnõõridega saadikut, kuna otsuste tegemine on ärarippuv selgitustööst ja paljudest muudest asjaoludest, mis selguvad alles koosoleku kestel. Kui aga hääletamisõigus üheainsa isiku kätte antakse, siis ei saa paremgi tahtmise juures selle isiku hääli organisatsiooni tahtmist selgejooneliselt ja küllaldaselt väljendada, kuna see peakoosolekul ülestõstetud küsimusest võib valesti aru saada ja seega kergesti eksiteele sattuda. Kõikide esindajate häälte äraandmine saab sel juhul organisatsiooni soovi ikkagi kindlamini väljendada, kuna mitu pead seltsi ja kogu kaupmeeskonna huvivid ikkagi paremini kaitsevad kui üks pea.

Ü. Kaupmeeste Keskkoonud ei ole sugugi selle vastu, kui üksikud kaupmeeste organisatsioonid, kes endid tahavad esindada ainult ühe saadiku kaudu, seda teha võiksid, kuid ta on kategooriliselt selle vastu, et organisatsiooni esindajail, kes peakoosolekule saadetakse selle esindajana, kes valitakse demokraatiliselt printsiibil § 24. kohaselt, võetakse need demokraatiliselt õigused, mis § 24. aluseks. Oldagu sirgejoonelised: kas antagu igale organisatsioonile peakoosolekul ainult üks hääli täielise sõna- ja hääleõigusega, või olgu

kõik saadikud täieõiguslised, nagu seda eeldab ka § 24. esimese lause täpne sisu ja mõte. Poolikute õigustega saadikute saatmine peakoosolekule on vaid esindaja mõtte tühistamine.

Samuti ei ole Ü. Kaupmeeste Keskkoonud nõus liidu põhikirja § 28-ga.

See lausub :

Peakoosolekut juhatab ÜKSK juhataes esimees võitema abi. Protokollile kirjutavad alla koosoleku juhataja ja vähemalt kolm asemikku, keda peakoosolek selleks valib.

On ju üldiselt teada, et peakoosolekul tekkitab vajadus, ja seda alati, juhtkonna poolt kindlaksmääratud seisukohtade kaitsemiseks ja selgitamiseks. Ü. Kaupmeeste Keskkoonud ei näe Liidu esimehes ja tema abis mitte Liidu funktsionääre, vaid just Liidu juhte. Pannes need peakoosoleku juhatajaiks, võtame neilt sellega ära võimaluse astuda välja aktiivselt nende sihtjoonte selgitamiseks, mida vajalikuks peab organisatsiooni juhatus, kuna on üldiseks kombeks, et koosoleku juhatajal keelatud on aktiivselt võtta osa vaieldust. Pannes koosoleku juhatamisega esimehe ja selle abi kammitsaisse, kannatab selle all kogu organisatsiooni viljakas töö. Sellepärast ei ole sugugi oisstarbekohane rakendada organisatsiooni juhte peakoosoleku korrapidavaiks organeks, vaid tuleb omaks võtta seisukoht, mis omane kõigile teistele peakoosolekuile koosoleku juhatuse valimise näol. See saab olema ainult kasuks viljakale ja edurikkale tööle.

Ü. Kaupmeeste Keskkoonud palub käesolevat soovivaaldust Liidu juhatuses võtta harutusele ja tagajärgedest meile lahkesti teatada.

Kõige austusega

Ü. Kaupm. Keskkoonud juhatus

Esimees (allkiri.)

Sekretär (allkiri.)

Sellele kirjale sai Keskkoondu 16. jaanuaril s. a. Keskliidult alljärgneva vastuse:

Ä r a k i r i.

V. a.

Üleriiklik Kaupm. Keskkoondu.

S i i n.

Vastuseks Teie kirjale 17. skp. peame lähendama, et Teie kirja alguses toodud motiivid kaupmeeskonna rippumata kutseorganisatsiooni loomise vajadusest mingisugune uudis ei ole ja selle mõtte teostamisele juba asuti viimase kaupmeeste kongressi 1931. a. ülesandel, mille läbiviimiseks on loodud praegune Üleriiklik Kaupmeeste Seltside Keskliit, missuguse ümber on koonduud üle 90% eesti organiseeritud kaupmeeskonnast.

Kui Teie organisatsioon ka kaupmeeskonna organiseerimise vajadust üleriiklises ulatuses tarvilikuks peab, siis tervitame seda mõtet, seda enam veel, et selle läbi loodetavasti viimasedki lahkkelid kaupmeeskonnast tema ühinemise ja organiseerimise teel saaks kõrvaldatud.

Mis puutub Teie nõudmisesse, et Teie ainult siis ÜKSK'i "tunnistate" üleriikliseks kaupmeeskonna kutseesindajaks, kui viimane oma põhikirjas mõnesugused muudatused läbi viiks, siis tundub see meile väga imelikuna ja ebademokraatlisena. ÜKSK'i on tunnistanud 90% organiseeritud kaupmeeskonnast oma üleriikliseks kutseesindajaks; samuti ei ole ka ÜKSK'i liikmed-organisatsioonid mingisugust nõudmist avaldanud ega vajadust leidnud olevat ÜKSK'i põhikirja muuta.

— Kui seda muutmist nõuab aga üksik, üleriiklik kaupm. kutseesindusse mittekuuluv organisatsioon, sellega peale surudes kogu organiseeritud kaupmeeskonnale oma isiklikku tahet ja arusaamist, siis on see kõige jämedam demokraatia põhimõtte vastu patustamine ja oma

kaasvõitlejate huvide jalgade alla tallamine.

Pealegi peaks Teil teada olema, et ÜKSK'i juhatus, kelle nimele Teie lgp. kiri adresseeritud, oma algatusel ei saa mingisugust põhikirja muutmist läbi viia. Sellised muudatused võib ette võtta ainult ÜKSK'i kuuluvate organisatsioonide nõudel ehk peakoosoleku ülesandel. Seni on kõik ÜKSK'i liikmed üksmeelselt pooldanud praegu maksvat põhikirja, mis pärast meie juhatusel igasugune alus puudub asuda põhikirja muutmisele. — Samuti on ka ÜKSK'i juhatus ise in corpore praeguse ÜKSK'i põhikirja poolt ja võiksime Teile täielikult selgeks teha, nagu see juba mitmel korral ajal kirjanduseski ilmunud on, ei ju praegune ÜKSK'i põhikiri vastast täiel määral demokraatlikele põhib mõtetele ja ei sega sugugi kedagtõsiselt tööd tegemast, kui temai selleks ainult tahet on.

Selle küsimuse üle siin kohal vaidlema hakata, oleks üleaarne, sest meie seisukoht on juba mitmeti ajakirjanduses selgitatud. Kui aga Üleriiklik Kaupmeeste Keskkoondu sooviks meie seisukohti lähemalt tundma õppida, mis on sundinud ÜKSK'i põhikirja praegusel kujul valmima, siis oleme heameelega nõus ühel meie lähemal juhatusel koosolekul Teie organisatsiooni juhatusel liikmetega seda küsimust lähemalt arutama ja selgitama.

Lootes, et Teie juba lähemal ajal teatate, millal Teil soov ja võimalus oleks sellist ühist koosolekut korraldada, jääme

kõige austusega

Esimees (allkiri).

Sekretär (allkiri).

Sellele saatis Keskkoondu 19. jaanuaril 1933. a. Keskliidule alljärgneva vastuse:

Ä r a k i r i .

V.a. Üleriikline Kaupmeeste Seltside
Keskliit. Siin.

Vastuseks Teie lugupeetud kirjale
16. jaanuarist 1933. a. nr. 108 teata-
me, et Ü. Kaupmeeste Keskkoon-
duse juhatus omal koosolekul
18/1-33 a. otsustas Teie kirjas väl-
jendatud põhimõtteid põhjalikumalt
kaalumisele võtta.

Kõige austusega Esimees (allkiri).
Sekretär (allkiri).

Kuidas aga Keskliidu juhatus meie
vastusele reageeris, seda näitab all-
järgnev väljalõige Keskliidu hääl-
kandjast Teated 1. II 33 nr. 2:

„Ühe auväärt kaupmehe vahelt-
sobitusel lepitigi kokku, et mõlema
organisatsiooni juhatuste koosolek
pidi ära peetud saama teatud päe-
val ja ajal erapooletul pinnal. Vii-
masel silmapilgul ütles aga Ü. Kaup-
meeste Keskkoonduse esimees hra
M. Kabal oma Seltsi nimel koos-
olekust ära, hoolimata varëmalt an-
tud lubadusest.

Nii ÜKS Keskliidu, kui ka Tall.
Kaupmeeste Seltsi tegelased olid
meeleldi valmis Ü. Kaupmeeste
Keskkoondusega isiklikult läbirää-
kimisi pidama, et võimalusi leida
ühiseks koostööks. Vaatamata meie
püüetele ja Keskkoonduse üleväl-
toodud kirjalikule deklaratsioonile,
puiklevad just K-koonduse tegelased
isiklistest läbirääkimistest kõrvale.

Kõigest eelnimetatust võib sel-
gesti järeldada, et takistused ühiseks
koostööks (tagasihoidlikult öeldes)
peituvad Keskkoonduse tegelastes.

Omalt ajal süüdistas mainitud
Keskkoonduse juhatus ÜKSK esi-
meest selles, et tema olevat esine-
nud majandusministeeriumis ebaõi-
gete andmetega läbirääkimiste tule-
mustest töösturite ja kaupmeeste
vahel müügipoliitika küsimuses.
Nüüd võime avalikult teatada, et
ÜKSK esimees pöördus oma advoka-
kadi kaudu Keskkoonduse juha-
tuse poole ettepanekuga, anda tüli-
küsimus aukohtule lahendamiseks,

kes erapooletult otsustaks, kus pool
on õigus. Ent Keskkoonduse juha-
tus teatas kirjalikult meie juhatuse
esimehe volinikule, et tema loobub
aukohtust.“

Omalt poolt lisame siia juure, et
selle „auväärt kaupmehe“ vaheltsobi-
tust ära kuulates, millest selgus, et
mõlemad pooled on oma põhimõtte-
tes teadlikud, ei leidnud meie tarvili-
kuks läbirääkimisi edasi pidada.
Ü.K.S. Keskliidult eelpool toodud va-
hekirja 16. l. 33. alusel, milles Kesk-
liit loeb meie ettepanekuid põhikirja
§§ 24. ja 28. demokraatlikumaks muut-
mise — kaupmeeste kutseesinduslike
organisatsiooni tugevamaks tegemise —
„melikkudeks kõige jämedamaks kaup-
meeste huvide jalgade alla tallamiseks.“

Ühtlasi lisame siia juure, et Ü. Kaup-
meeste Keskkoonduse esimehe äraütle-
mine läbirääkimistest ei sündinud mitte
viimasel silmapilgul, nagu Keskliidu hääl-
lekandja seletab, vaid terve päev varem.

Oma ettepanekutega on Ü. Kaup-
meeste Keskkoondus tahtnud jõu-
dumööda kaasa aidata kaupmeeste
kutseesindusliku liikumise tervenda-
miseks. Meie oleme katsunud rõ-
hutada ja eriti tõsta üleriikliku
kaupmeeste organisatsiooni ja üksiku
kaupmehe osatähtsust selles
liikumises. Nii kui kogu kutseesin-
dusliku liikumise aluseks on üksik
kaupmees, nii on kutseesinduslike
aluseks kohalik kaupmeeste orga-
nisatsioon terviku algrakuna. Selle
kohaliku organisatsiooni esindajate
tähtsuse mahasalgamisele oleme
meie juhtinud tähelepanu. Meie ar-
vates peaks arvestama esikohal üld-
kaupmeeskonna ja üldsusliste hu-
videga, kuigi see ehk üksikute seltside
erihuvidele ei vasta. Ei leia
meie seisukoht ÜKSK'i poolehoidu
— oleme sunnitud oma tõekäpida-
miste eest edasi võitlema.

Võõrastust äratav aga meil ÜKSK'i
juhatuse seisukoht, et ta „omalt al-
gatusel ei saa põhikirja muutmist
läbi viia“. On ju loomulik, ja iga
ühingu põhikirja muutmiseks on

nähtud ette juba seadustes oma kord, kuid iga ühingu juhatusel on alati õigus esineda peakoosolekutel ettepanekutega. Oma õigusest ja end peites kohalikkude ühingu autoriteedi taha, näitab ÜRSK'i juhatuse meie arvates kas algatusvõime puudust ehk teadlikku eitavat suhtumist paranduse ettepanekutesse. Viimane on ka selgesti põhjendatud ÜRSK'i juhatuse otsekohese väljendusega, et tema „in corpore praeguse ÜRSK'i põhikirja poolt on.“

Lõpuks kasutame juhust tõrjuda tagasi igasuguseid kuuldusi, mis levitatakse meie vastu eriti ÜRSK'i enese häälkandjas, nagu oleks meie kaupmeeste kutseesindusliku liikumise lõhkujad, sihilikult kirjeldades meie koosseisu väiksemana tegelikkusest ja samuti mõningaid juhtivaid tegelasi maha tehes. Ü. Kaupmeeste Keskkondus on oma koosseisult suuremaid kaupmeeste organisatsioonide Tallinnas, peale selle liikmed provintsis. Meie liikmete arv näitab järjekindlat tõusu, kuigi põhikirja järele võivad olla ja võime vastu võtta ainult tegelikke kaup-

mehi, äri lõpetamise ehk üleandmisega lõpevad liikmeõigused. Meie oleme nii minevikus kui ka praegugi nii sõna kui teoga oma parema arusaamise järele võidelnud kogu kaupmeeskonna organiseerimise eest tugevasse keskkondusse, mis oleks võimas võitlema kaupmeeste üldhuvide eest. Oma kogu jõuga oleme katsunud nii valitsusasutuste kui avaliku arvamise ees võidelda kaupmeeskonna kui üldterviku kasude kaitsmise eest ja juhtida lähelepanu väärtähetele, mis nii avalikus elus kui üksikuis organisatsioonides esile kipuvad kerkimä. Kuigi meie väljavaateid selles suunas kipuvad tumestama üksikud lahkarmised, hellitame meie siiski lootust, et meie ettepanekutest on teadlik suurem osa iseseisvat kaupmeeskonda.

Meie oleme alati rõhutanud kaupmeeskonna ühinemise vajadust. Kui aga sellele teele tsakistusi veeretab ÜRSK'i juhatuse ühes oma leppimatu seisukohtadega, siis kannatavad selle all kogu kaupmeeskonna ühised huvid.

Kaubandus-tööstuskoda tahab kitsikul ajal laiutada.

Kas 80.000 kr. väljaandmine Kanutgilde maja remontimiseks on praegu õigustatud?

10. jaanuaril 1933.a. esitas Ü. Kaupmeeste Keskkondus majandusministrile alljärgneva märgukirja:

Ä r a k i r i.

Ü. Kaupmeeste Keskkonduse juhatusel on su Teile, härra Majandusministrile, teatavaks teha järgmist:

Viimaseel kaubandus-tööstuskoja peakoosolekul otsustati teatavasti kaubandus-tööstuskoja eelarvesse võtta väljaandmeksena Kr. 80.000,— koja valdusel oleva kinnisvara, en-

dine Kanutgilde maja, remondi ja ümberehituse teostamiseks. Sarnase suure summa kulutamist praegusel majandusliselt raskel ajal peab Ü. Kaupmeeste Keskkonduse juhatuse majandusliselt ebaotstarbekohaseks ja sisuliselt ebaõiglaseks.

On teada, et kaubandus-tööstuskoda praegu enese käes kasutada olevate ruumide eest maksab üüri iga kuu Kr. 300.—, seega aastas Kr. 3600.— Hoone remondiks kulutada kavatsitava summa ainultüksi

aastased %/0 teevad praegusel ajal välja umbes Kr. 5000.—. Hoidudes ebaotstarbekohastest kulutustest praegu kasutada olevatesse ruumidesse jäämisega, mis ei ole halvad ega kaubandus-tööstuskoja tegevust kitsendavad, nagu seda näha tegelikult elust, on kaubandus-tööstuskodal võimalik suurematest ebatootavatest väljaminekutest hoiduda kavatseltavate ebakohaste kulutuste asemel.

Teisest küljest on üldiselt teada ja meie avalikus arvamises juba mitmekülgsest rõhutatud, et praegusel ajal suuremate summade investeerimine kinnisvaradesse on majanduslikult ebakasulik. Juba ainuüksi sellepärast, et kaubandus-tööstuskoda enesest peab moodustama meie majandusele juhtivat asutust, ei kujunda see juhtiva asutuse poolt asutatav samm head eeskujut meie majandusele soovitava ja ihaldava suunale, vaatamata sellele, et praegur kasutuses olevate ruumide vahastamine juba niigi suurt korterite üleproduktiooni omalt poolt veelgi suurendab.

Ühtlasi peab Ü. Kaupmeeste Keskköndus omaks kohuseks juhtida Teie, härra Ministri, tähelepanu asjaolule, et kaubandus-tööstuskoja poliitika esinev rahakogumise tendents maksumaksjate asjaosaliste kulul ühenduses kõige ebatootavate põhjendamata kulutustega praegusel momendil ei ole õiglane. On teada, et kaubandus-tööstuskoja kasutuses seisab praegu eelolevate ülejääkidena Kr. 180.000. Need summad koosnevad maksudest, mida peavad maksma koja liikmed, kellede seas rõhuvat osatähtsuse omavad eriti kaupmehed. Kuid maksude alandamise peale ei ole ükski kaubandus-tööstuskoja juhtivast isikust tähelepanu pööranud. Kaubandusregistrist on näha, et väga paljud kaupmehed praeguse majandusliku surutise tõttu sunnitud

olid oma ärisid sulgema. On juhtumisi olnud, kus kojale maksumaksja kaupmees sunnitud on olnud oma äri ja korteri sisseaset oksjonil ära müüma, et võimalust lüüa vastavatel asutustel oma maksusid sisse nõuda. Kui need kaupmeeskonnalt võetavate surutiste maksude arvel, kus kaupmeeskond majandusliku surutise tõttu juba niigi raskesse kitsikusse aetud, hakatakse ajama kogumise poliitikat, siis peab Ü. Kaupmeeste Keskkönduse juhatuse seda ülekohtuseks. Tegelik elu ja loekasse kogutud rahasummad näitavad, et kaubandus-tööstuskoda tegelikult väiksemate kulutustega läbi võib saada, kui seda kujundavad loekuvad maksud. Sellepärast oleks õiglane ja otstarbekohane, et kaupmeeskonnalt võetavad maksud vastavalt ülejääkidele väheneksid. Need 30—150 krooni, mis igale kaupmehele sel kombel järele võivad jääda, on praegusel majandusliku surutise aegadel, kus igat väljaantavat senti peab arvestama, kaupmeeskonnale tõsiseks kergenduseks.

Kuna kaubandus-tööstuskoja seaduse § 7 kohaselt koda majandusministri järelevalve all tegutses, on Ü. Kaupmeeste Keskkönduse juhatusele au Teie tähelepanu, härra Minister, juhtida eelolevatele riikidele ja paluda Teid järelevalve korras juhtida kaubandus-tööstuskoja organite tähelepanu asutatud sammude ebakohasusele, jätta kinnitamata maja korrastamiseks ettenähtud ebakohased väljaminekud ja kirjutada ette kaubandus-tööstuskojale asutada samane liikmemaksu vähendamiseks.

Lõpuks esitab Ü. Kaupmeeste Keskköndus soovivalduse, et praegu kaubandus-tööstuskoja kasutusse antud Kanutgilde hoone üheskoos kaubandus-tööstuskojaga kasutada võimaldatakse ka kaupmeeste vabatahtlikult organi-

satsioonidel, kuna neil puuduvad sobivad kooskäimise kohad.

Esimees (allkiri)

Sekretär (allkiri)

Meie märgukirja peale ilmus „Ü. Kaupm.-Seltside Keskliidu Teadetes“ nr. 2 1. veebr. s.a. kirjutis kaub.-tööstuskodadele määratud end. Gilde maja asjus, milles jutustatakse:

„Eksiarvamiste äraahoidmiseks peame siin kohal veel märkima, et Keskliidu ümber organiseerinud kaupmeeskond ei sega end kaubandus-tööstuskodade otsusele, mille järele Tallinnas end Kanutigilde maja võetakse ümberehitamisele vastavalt kodade nõuetele. Kaupmeeskond soovib vaid, et kodade maja saaks kiire korras kasutamisele võetud.“

Protestiga ümberehitamise vastu on esinenud valitsuse ees üks kõige väiksematest pealinna kaupm. organisatsioonidest, kelle „suuruseks“ on vaid tema kolm nimi:

„Üleriikline Kaupmeeste KeskkoonduS“ ja kelle võimaliseks juhiks on tuntud härra M. Kõba. Selle seltsi väljaastumine valitsuse ees on leidnud ka provintsiseltside juures hõkkamõistmist. Kaupmeeskond on end. gildede majade kasutamise eest võidelnud aastaid ja nüüd, kus maja käes, tulevad „targad pead“ vastupidise aktsiooniga. Kus on siin loogika ja terve mõistus?“

Oma poolt lisaksime siia juure, et kui tahetakse selgusele jõuda, kus on siin loogika ja mõistus, siis peaks küll kõige pealt küsima:

„Kelle omandus on siin õieti Kanutigilde hoone?“

Sellele küsimisele asjalikult vastates võime öelda, et praegu on see hoone valitsevate võimude poolt antud kaubandus-tööstuskodade käsutusse täiesti üksikombel ja peamiselt sellepärast, et siin, kui selle hoone saatus oli otsustamisel, siis oli ka jõud ja võim kaubandus-tööstuskodade käes, millepärast ka otsus selle asutuse kasuks langes. Käsitöölised ja töösturid, kelle oman-

duseks see hoone juba põlvest põlve olnud ja kes sellega selle hoone õiged peremehed on, lükati lihtsalt kõrvale, kuna kaubandus-tööstuskoda, kes küsimuse otsustamisel oleks pidanud ka käsitööliste, kui hoone õige omaniku, käsusid kaitsma, seda mitte ei teinud. Nii sattuski see varandus mitte õige omaniku — kaubandus-tööstuskodade kätte.

Ei saa ju sugugi unustada tõsiolusid, et elupõliselt on Tallinna börsimaja olnud kaupmeeste omanduseks, kuna Kanutigilde hoone on kuulunud käsitöölistele ja töösturitele. Kui nüüd kaubandus-tööstuskoda tahab asuda ajutiselt tema kätte antud teise varanduse ümberehitamisele, siis on see igatahes suur loogika- ja mõistusepuudus, kuna ühel ilusal päeval võib tulla hoone pärisomanik, s. o. käsitöölise ja töösturite pere, ning nõuda oma varanduse tagasiandmist. Siis on ju ka loomulik, et kaubandus-tööstuskoda peab teistele kuuluva varanduse ühes selle ümberehitamiseks paigutatud paljude miljonitega õigele omanikule tagasi andma.

Üleriiklik Kaupmeeste KeskkoonduS, kes olevat Keskliidu häälekandja sõnade järele kõige väiksem organisatsioon, kuid tegelikult on praegu suuremaid organisatioone Tallinnas, on seda küsimust põhjalikult kaalunud ja otsusele jõudnud, et see ikkagi kohane ei ole, kui võõra varanduse ümberehitamiseks hulk miljonid kaupmeeste rahasid asjatult tüulde loobitakse.

Lisaks sellele toome ära ka märgukirja, mis Üleriiklise Kaupmeeste KeskkoonduS juhataS poolt juba 8. juulil 1931. a. vabariigi valitsusele esitati:

Tallinnas on 17. märtsil 1872. a. põhikirja alusel olemas börs, millise moodustavad I ja mõned II gildi kaupmehed, kes on kirjutatud n. n. Börsiseltsi liikmeks. Börsiseltsi peakoosolekud võivad sama põhikirja alusel otsuseid teha kõigis asjus, mis puutuvad börsi ja tema tehin-

guid, esineda soovivaldustega kaubandusliste küsimuste ja tarvete kohta ja korraldada börsi rahastumissid. Börsiseltsi ainukene organ — börsikomitee on kohustatud hoolitsema engros kauplemise eest Tallinna linnas ja üldse kogu kaubanduse eest ning arutama üksikuid kaubandusse ja merekaubandusse puutuvaid küsimusi, kui kolm kaubafirmat seda paluvad, kusjuures on nähtavasti mõeldud ainult need firmad, kes on seltsi liikmed. Börsiseltsi liikmeid ei ole saja tümber olnud kunagi, isegi selle seltsi parimail õitseajadel, s. o. läinud sajandi 80-tel ja 90-tel aastatel. Nii oli Tallinnas firmasid, kes olid Börsiseltsi liikmeid, 1885. a. kõigest 49, 1899. a. 64 ja 1916. a. 60. Praegusel ajal on nende firmade arv üheksakümne ümber.

Juba Vene aegu tunti Tallinnas väga selgesti, et Börsiselts ja selle organisatsioon ei oma vaimu ega ka põhikirja järele ei ole kogu kaupmeeskonna ega selle huvide esituseks ja sellepärast tekkisid juba tol ajal üksteise järele plaanid, kuidas nende huvide kaitses teisiti ja mõjuvalt korraldada. Nii palusid 1914. a. mitu Tallinna ettevõtet, et siia asutataks n. n. kaubandus ja manufaktuur-komitee 1893. a. seaduse järele ja hiljem mõned kaupmehed palusid sisse seadida Tallinnas n. n. kaupmeeste amet, kes kaupmeeste asju korraldaks neil alustel, nagu maksuamet oma hooletuste asju tol ajal korraldas.

Eesti Vabariigi aegu aga loodi kaubandus-tööstuskoda, kelle seadus otsekohe ette näeb, et selle koja juures peaksid tulevikus kõik börsid olema. Nii siis peaks järeldama, et kui kaubandus-tööstuskoda on ellu astunud, siis ei peaks temast eraldi seisvat börsi enam kogu Eestis ega ka Tallinnas olema.

Ometi eluiseb aga Tallinnas börs kõigele sellele vaatamata edasi ja viimaste teadete järele tahetakse

seada börsi ja tema seltsi veel rikastada, andes temale üle uusi varandusi, mis riigi kätte läinud seisustest kaotamise seaduse põhjal. Nimelt peab minema Tallinna Börsiseltsi kätte Tallinnas Pikk tän. nr. 17 asuv Suur gilde maja.

Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS ei leia, et sarnane kink Börsiseltsile oleks õige ja ajakohane, kuna see selts ja börs, nagu tähendatud, peaks alluma kaubandus- ja tööstuskojale ja tema varustamine uute varandustega pole mitte põhjendatud. Varandused, mis varem aegadel on kaubandust teeninud ja tema soodustatud, peaksid üle minema ainult sinna, kus nad loiemaid kaubanduslisi huvisid võiksid edasi teenida ja ei mitte mõnda üksikut firmat või firmade gruppi, pealegi, kus senise Börsiseltsi ülesanne on olnud peamiselt teenida engros kaubandust.

Sellepärast palub Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS seda otsust, millega Tallinna Börsiseltsile üle antakse Tallinnas Pikk tän. nr. 17 asuv Suur gilde maja, revideerida, seda otsust ära muuta ja anda tähendatud maja kõigi Tallinna kaupmeeste organisatsioonide kasutada.

Esimees: (allkiri)

Sekretär: (allkiri)

Selle märgukirja andmisega on Ü. Kaupmeeste KeskkoonduS tahjnud kaitsa üldkaupmeeskonna, mitte aga mõne kaupmeeste seltsi huvisid, seepärast jätame lugeja otsustada, kus on siin loogika ja mõistus?

Meie kindla veendumise järele on Börsiselts samasugune kaupmeeste organisatsioon, nagu seda on teisi organisatsioone ja selle tõttu ei ole temal mingeid õigusi sarnase kingituse saamiseks, kui seda on börsihoone.

Börsihoone on üks aastasadade vanune hoone Tallinnas, kuna Börsiselts on alles 60 aastat tegasi ellu kutsutud, mil Börsihoone, kui seisuse varandus, anti samadel alustel tolle aegsele kaupmeeskonnale, nagu praegu

anti Kanutgilde hoone tööstus-kaubanduskoolale.

Börsiselts koosneb ainult pankade ja suurkaupmeeste ning töösturite esindajast. Ei või ka märkimata jätta, et ajal, mil Börsiseltsile sarnane väärtuslik kingitus rüppe langeb, peavad teised Tallinnas asuvad kaupmeeste organisatsioonid kannatama sündsate ruumide puudumise all, mis nende arenemist ja tegutsemist väga piirab.

Samuti peaks meie veendumise järele meie teistes linnades asuvad börside ja gildide varandused minema kas kaupmeeste või käsi- ja kesktöösturite organisatsioonide valdamisele.

Kui tahetakse kodanike õiglastele nõuetele heatahtliselt suhtuda, siis tuleks see küsimus vastavates asutustes varem või hiljem üles võtta ja soovitud suunas otsustada. Loodame, et see sünnib juba peatselt.

Kaupmeeste Keskkönduse samm valuutamaksu kergendamiseks.

16. detsembril 1932. a. saadeti Ü. Kaupmeeste Keskkönduse juhatuse poolt härra majandusministrile alljärgnev märgukiri:

„Riigi Teatajas“ Nr.94 – 12. detsembril s. a. väljakuulutatud määrus kohustab iga välismaksu vahendeid kasutavat isikut maksma 15% ajutist maksu väljaveo soodustamise erifondi.

Kaupmeeste Keskkönduse juhatuse, omavahel läbi arutades ülemal toodud maksu, leiab, et praegusel raskel majanduskriisi ajajärgul iga teadlik kodanik peab oma võimete kohaselt kanda aitama seda koormust, mida riik tema peale paneb; ühtlasi aga leiab ka, et ühes osas paneb see määrus kaupmeeskonnale peale kohustuse, mida võimata kanda, ja nimelt järgmiselt.

Igal välismaalt kaubasaajal kaupmehele on kaunike osa maksta arveid kaupade eest, mis on sisse toodud enne 13. detsembril s. a.; on sarnaseid arveid, mis on mitmel korral esitatud Eesti pangale välisraha saamiseks, kuid välisraha puudusel on aga Eesti panga märkmed peale pandud „rahuldamata jätta“. Nende arvete järgi kaubad on sisse toodud kolm, neli ja roh-

kem kuud tagasi ja on juba ammugi, viimase aja viletsa majanduskonjunktuuri tõttu kõige minimaalsema kasuprotsendiga müügile lastud ja enamuses ära müüdnud. Kui aga nüüd ka nende kaupade eest välisraha saamisel 15% tuleb juure maksta, siis on ju loomulik, et seda lisamaksu juba müüdnud kaubale juure kalkuleerida ei saa ja see tahtmatult osutub väliskauba saajale raskeks kahjuks.

Et sarnane ettenägemata ja tagant järele peale pandud lisamaks paljuid kaubanduslisi ettevõtteid otsekohesele ruineerimisele viib, siis on meil au Teid, Härra Minister, paluda ülemal toodud asjaolusid tõsiselt kaalumisele võtta, ja neid välismaksuvahendite summe, millele peale on Eesti pangale esitatud, ja Eesti panga poolt „rahuldamata jätta“ märkmed peale tehtud enne 13. detsembril, 15%-lisest lisamaksust vabastada, kuid ka väljaantud välis-aktseptid.

Ei saa siin juures tähendamata jätta, et sarnase ettenägemata lisamaksuga kaubandusliste ettevõtete ruineerimine on riiklikult kahjulik juba töötajäätvate sõiteenijate mõttes. Seepärast jääb Ü. Kaupmeeste

Keskkoondus lootma, et käesolev palve rahuldamist leiab.

Esimees (allkiri)
Sekretär (allkiri)

Sellele saabus majandusministeeriumilt 28. detsembril 1932. a. nr. 3720 all järgmine vastus:

Vastuseks Teie palvele 16. detsembril 1932. a. juhin Teie tähelepanu Pangatehingutelt võetava ajulise maksumääruse täiendamise määrusele (RT. 98 — 1932)

Ühtlasi teatan, et kõikide väliskohustuste registreerimine sünnib Eesti panga poolt kuni 1. veebruarini 1933 a.

Vastuses äranäidatud R.T. nr. 98 on pangatehingutelt võetava ajulise maksumääruse täiendamise määruse järele 15-prots. valuutamaksust vabastatud

Välisarvete ja vekslite tasumine, millised Eesti Pangas registreeritud ja mille tasumiseks välis maksuühendeid on ette lubatud Eesti Panga poolt enne 1. detsembril 1932, tingimusel, kui vastavad kaubad on toodud sisse ja tollikorraldusest välja lastud enne 1. detsembril 1932.

Sellest võib järeldada, et Ü. Kaupmeeste Keskkoonduse poolt kiirelt esitatud märgukiri on tähelepanu leidnud, kuigi see märgukiri ühe Tallinna kaupmeeste organisatsiooni poolt teavat arvustust leidis.

Kaupmeeste Keskkoonduse kõnekoosolek „Ühisklubis“

Kesknelal, 15. veebr. korraldas Ü. Kaupmeeste Keskkoondus „Ühisklubi“ ruumides kaupmeestele avaliku kõnekoosoleku, millest osa võtsid ligi 100 kaupmeest.

Adv. Peterson valgustas oma kõnes valitsuse poolt väljaantud maksudekreete. Kõneleja leidis, et need on koormavad ja võivad viia töukamate kihtide vaesustamisele. Ka seletas kõneleja, et kriisi surutises on iseloomustav põgenemine antarkiasse, mille tagajärjed on küsitavad, sest sisetööstusele antakse kätte täielikud võimalused. Samuti oleval praegu iseloomustavaks nähteks pagemine riisikost, kuna kriis suurendavat riisikot ja vähendavat schansse. Kõneleja arvates kalduvat väikekapitalist ühistegevistusse, teeretatades riisikotarvitajale, kuna suurkaupmees jätvat riisiko riigile. Kui tööstus hästi läheb, siis ei tahtvat suurkaupmees riigist midagi teada, kui aga kaldub halvale, siis võetavat laene ja selle järele tulgu või veeuputus.

Kõneleja arvamise järele oleks ai-

nukeseks pääseteeks kriisiummikust pääsemiseks seda massilist põgenemist seisma panna ning riigi ja isiku vahel luua seltakondliste organisatsioonide võrk, kelles aitaks isiku ja riigi vahetorda reguleerida.

Ilmar. Tõnisson võit's oma kõnes põhjalikule käsitlesele tööta olnu probleemi ja seletas, et see on lähimate kuude jooksul kujunenud puhtrahvuslikuks probleemiks. Kui praegustel andmetel tööst kõrval on tõrjutud 60.000 kätt, siis olevat selge, et riik praegusel raskel ajal ei suuda nende äraelamise võimalusi kanda.

Kõneleja arvates ei oma põllumeeste hüüdsõna, et töötud tuleks imale juhtida, mõtet, sest põllumajanduse kriis olevat põllusaaduste hinnad 75% alla lõõnud ja elamistingimused maal raskeks muutunud. Tähelepanu võiks väärida vaid sisekolonisatsioon, kuid mitte sarnasel kujul, nagu Harjumaa „soofantaasia, kus talu rajamine sohu maksma läheb oma 7000 krooni.

Kõneleja leiab, et tööpuuduse la-

hendamisel tuleks esijoones elavaks teha seda surnud kapitali, mis on investeeritud intelligentseisse töötuisse, sest see töötü on ühiskonnale palju rohkem makama läinud ja sellepärast olevat loomulik, kui seda püütakse elavaks teha. Ka näitavad kogemused

mujalt, et seltskondlik abi nende tööle rakendamiseks annab rohkem tulemusi, kui riiklik abi ning sellepärast tuleks ka meil seda teed kaia.

Osavõtt läbirääkimistest oli väga elav. Koosolek kestis ligi neli tundi.

Toimetuse poolt.

Tervest käesolevas numbris äratoodud kirjavahetusest Ü. Kaupmeeste Keskkoondu ja Ü. Kaupmeeste seltside Keskkliidu vahel võib ehk saada säärase mulje, nagu oleks nende kahe organisatsiooni vahel juba pikemat aega mõnesugused sõjalised lahkkelid käimas ja et need lahkkelid ei võimalda kõigi kaupmeeste organisatsioonide, kui terviku, ühistöötamist.

Kuna aga üleriikliselt kogu kaupmeeskonna ühistöötamine ülitähtis ja hädavajalik on, siis peaks küll leiduma moodus, milline ühendaks kõik

kaupmeeste organisatsioonid üheks võimsaks tervikuks.

Sarnase mooduse leidmiseks julgeme soovi avaldada, et kõik kaupmeeste organisatsioonid, samuti ka üksikud kaupmehed käesoleva ajakirja veergudel äratoodud kirjavahetust ja selle läbi tekkinud lahkkelisid tõsisele kaalumisele võtaks ning oma erapooletud ja õiglased arvamised kirja teel Kaupmeeste Keskkoondu juhatusetele saadaks, kus need heatahtlikku vastuvõttu leiavad.

Kaupmeeskonnale

soodsate hindadega

igasugu trükitöid,

nagu kirja- ja arveblanke,
ümbrikke, hinnakirju jne., jne.

palmistab

„EDU“ trükikoda,

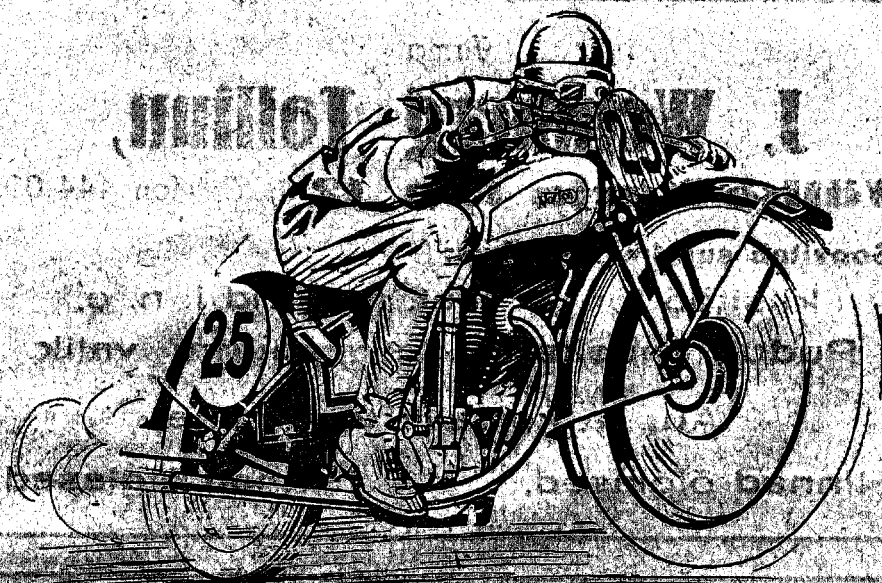
Tallinnas, S. Kompassi 40,

tel. 308-68.

Vastutav toimetaja: Richard Pikner.

Väljaandja: Ü. Kaupmeeste Keskkoondu.

Trükitud „Edu“ trükikojas S. Kompassi 40 Tallinnas.



Mootorrattaid

kuulsamatest Euroopa ja Ameerika vabrikutest erakordlisse odava hinnaga

Hinnad Kr. 600 — alates

JOH FREYBACH, V. Karja 11-8

G. Hendrikson

kõik mootor- ja võrgutoostus
TALINNAS

Tehas S. Pärnu m. 83-a. Tel. 440-97

Ladu: Väike Karja 6

Tel. 443-29

Firma

J. Weinberg Tallinn,

Välke Karja tän. 12. Telefon 444-09.

Soovitat suurimas valikus:

käsitöö lõnge, riidet, mustrid j. n. e.

Pudu-, moekaupadest suurim valik.

Aus ja korrallik teenimine.

Hinnad õiglased

Hinnad õiglased.

A. STUTTENMEISTER

TALLINN, Suur Karja 2, endine A. Matter. Tel. 444-98.

Alati ladus rikkalik valikus igasuguseid

modernemaid balli õhtu- ja tantsukinge,
mis on valmistatud **oma loostuses** paremaid kudu- ja
põlismaa nahasõrudest.

Tellimised täidetakse kiirelt ladu hinnaga
iga töö eest täielik vastutus

Kalosse — bootsid

P. Eichelmann

külfa ja kellasepaäri

Tallinn, V. Karja 1. 2. Tel. 444-23

Suurem ja täielikum valik. Hinnad odavad